Redaksjonelt

Vårt tidsskrifts første porsjon av fagfellelvurderte artikler viser både bredde og dybde. Felles for dem alle er at leseren på samme tid kan lære nytt om teori og metode samtidig som vi blir mer fortrolige med bestemte tekster og tekstkulturer. Felles for tekstene som studeres er at de tilfredsstillende et hovedkriterium fra det nå avsluttede svenske sakprosaprojektets innretning: Tekstene er blant de «mycket lästa».

De fire første innsendte artiklene presenterer sentrale funn i nyere, fremragende monografier:

Aslaug Veum presenterer i sin artikkel viktige teoretiske temaer og empiriske funn fra sin doktoravhandling om *den norske avisa Dagbladets forsider i perioden 1925-95*. På en både systematisk og nyskapende måte kombinerer hun multimodal, kritisk diskursanalyse og stemmeanalyse med et teksthistorisk perspektiv. I mye kulturpolitisk debatt har ikke minst løssalgsavisene blitt utsatt for påstander om forfall. Veum har ikke noen slik normativ tilnærming, men tegner et nyansert bilde av hvilke betydelige endringer som faktisk har funnet sted.

Også Harald Hornmoens bidrag gjelder nyere pressehistorie, og hans tema er naturvitenskapsjournalistikk i to norske presseorganer: løssalgsavisen *Verdens gang* (VG) og Aftenpostens ukemagasin *A-magasinet* i perioden 1986-2006. Med utgangspunkt i kritisk diskursanalyse spør han hvilket bilde av vitenskap som tegnes, i hvilken grad kunnskapen framstilles som sikker og hvordan forholdet mellom aktørene tegnes. Hornmoens undersøkelse tyder på at en ganske omfattende journalistisk fornyelse ikke har gitt pressen noen reelt uavhengig posisjon overfor forskningen og vitenskapen, noe som oppsummeres i tittelen «Førti år i forskningens tjeneste». Hans monografi, med samme tittel, publiseres nå for første gang – som nummer 11 i skriftserien fra Forskningsmiljøet norsk sakprosa.

Andreas Nords artikkel om *håndbøker i hagestell* demonstrerer en teksthistorisk forandring fra “nyttå till nöje”. Mens fortidens gartner først og fremst ble tilbudt teknisk instruksjon, skal dagens lesere forberedes på de rike emosjonelle opplevelser som for eksempel beskæring av frukttrær visstnok innebærer. Dette innebærer at tekstene blir flerfunksjonelle og dermed svært komplekse. Går det an å peke ut relevante “modellesninger” av de eldre og nye tekstene? Hvordan kan hagestelltekstene best forstås i lys av relevante historiske kontekster?

Maja Michelsens bidrag om *modelleserkonstruksjoner på nettsidene til Bokklubben nye bøker* inneholder et originalt forslag til en analysemåte av nettsider, hvor alternative, plausible leseveier staves ut. Hver lesevei representerer hver sin modelleser. I alt fem slike “lesere-i-teksten” identifiseres, og disse har varierende grad av kulturell kompetanse. Tilsynelatende har vi større frihet der vi klikker oss rundt på et nettsted enn hvis vi sitter med en bok mellom hendene. Men hvor reell er denne friheten?

Den “inviterte” artikkelen er et mer essayistisk bidrag av den norske filosofen Jon Hellesnes, den skriftlige utgaven av et foredrag han holdt på seminaret *Etikk på sakprosaplaketten* i 2009. Teksten inneholder en diskursetisk diskusjon av i hvilken grad det er berettiget å bruke kraftuttrykk og å trekke inn intime, biografiske opplysninger i sakprosa. Hovedeksemplene i diskusjonen er den verbalt nådeløse norske journalisten og forfatteren Aasmund Olavsson Vinje og det hemmelige kjærlighetsforholdet mellom filosofene Martin Heidegger og Hannah Arendt.

Johan L. Tønnesson, ansvarlig redaktør

PS: Som mange vil vite, oppstod de vitenskapelige tidsskriftene som *brev* mellom forskere. Redaksjonen av *Sakprosa* mottar gjerne brev med kommentarer til de ulike bidragene, men aller helst mottar vi debattinnlegg eller selvstendige artikler. I tråd med Hellesnes' resonnement oppfordrer vi kun til bruk av kraftuttrykk og intimbiografiske opplysninger der slik tekstlig praksis er strengt faglig berettiget. :-)